

**PREZES
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI
I KONSUMENTÓW**

DELEGATURA W BYDGOSZCZY

ul. Długa 47, 85-034 Bydgoszcz
tel. (52) 345-56-44, fax (52) 345-56-17
E-mail: bydgoszcz@uokik.gov.pl

Bydgoszcz, dnia 10 maja 2011 r.

Znak sprawy: RBG-61-03/11/AS

DECYZJA nr RBG - 6/2011

- I.** Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331, z późn. zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy – po przeprowadzeniu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Polskiemu Związkowi Motorowemu Okręgowemu Zespołowi Działalności Gospodarczej Sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania **Polskiego Związku Motorowego Okręgowego Zespołu Działalności Gospodarczej Sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy** polegające na stosowaniu we wzorcu umownym *Regulamin – Umowa korzystania z parkingu strzeżonego PZM – płatnego w Toruniu – Bulwar Filadelfijski* postanowienia w brzmieniu:

Pozostawienie pojazdu i nie opłacenie postoju przez okres dłuższy niż 3 miesiące uważać będzie się jako pojazd porzucony z wszystkimi konsekwencjami związanymi z tego tytułu, które jest postanowieniem umownym wpisanym na podstawie art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r. *Kodeksu postępowania cywilnego* (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.) do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 1 kwietnia 2011 r.**

- II.** Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy w związku ze stwierdzeniem stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określonej w pkt I sentencji niniejszej decyzji

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

nakłada się na Polski Związek Motorowy Okręgowy Zespół Działalności Gospodarczej Sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy **karę pieniężną w wysokości 2.763,00 zł (dwa tysiące siedemset sześćdziesiąt trzy złote 00/100)**, płatną do budżetu państwa.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (**dalej: Prezes UOKiK lub organ ochrony konkurencji i konsumentów**) – w związku z zawiadomieniem Miejskiego Rzecznika

Konsumentów w Toruniu z dnia 15 czerwca 2010 r. wskazującym na praktyki **Polskiego Związku Motorowego Okręgowego Zespołu Działalności Gospodarczej Sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy** (dalej: PZM lub Spółka), mogące naruszać prawa konsumentów, przeprowadził postępowanie wyjaśniające mające na celu wstępne ustalenie, czy w związku z działaniami PZM nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. W toku niniejszego postępowania Prezes UOKiK ustalił, iż stosowany przez PZM regulamin parkingu strzeżonego zawiera postanowienie abuzywne, co uzasadnia wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

W związku z powyższym – Postanowieniem Nr RBG-43/2011 z dnia 21 marca 2011r. – Prezes UOKiK wszczął z urzędu postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez **Polski Związek Motorowy Okręgowy Zespół Działalności Gospodarczej Sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy**, praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na stosowaniu we wzorcu umownym *Regulamin – Umowa korzystania z parkingu strzeżonego – płatnego w Toruniu – Bulwar Filadelfijski* postanowienia w brzmieniu:

Pozostawienie pojazdu i nie opłacenie postojów przez okres dłuższy niż 3 miesiące uważać będzie się jako pojazd porzucony z wszystkimi konsekwencjami związanymi z tego tytułu,

które może stanowić postanowienie umowne wpisane – na podstawie art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r. Kodeksu postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.) – do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone, a co za tym idzie, może naruszać art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (**dalej zwana także: uokik**).

W toku niniejszego postępowania Prezes UOKiK pismem z dnia 21 marca 2011r. wezwał Spółkę do ustosunkowania się do przedstawionych zarzutów. W odpowiedzi PZM wskazał, iż kwestionowany w postępowaniu zapis obowiązywał od przeszło 10 lat i miał na celu zabezpieczenie Spółki przed zjawiskami porzucania samochodów, do których dochodziło również na przedmiotowym parkingu w pierwszych latach jego funkcjonowania. Wobec trudności z odnalezieniem właściciela i wyegzekwowaniem kosztów przechowania, PZM wprowadził do regulaminu postanowienie chroniące jego interesy przed nieuczciwymi praktykami klientów. Jednocześnie Spółka oświadczyła, iż wskutek wezwania Prezesa UOKiK, kwestionowane postanowienie zostało poddane ocenie zarządu spółki i niezwłocznie uchylone. W świetle przedstawionych przez Prezesa UOKiK argumentów, a w szczególności z uwagi na wpis podobnego postanowienia umowy do rejestru klauzul abuzywnych, PZM uznał, iż kwestionowany zapis mógłby w pewnych okolicznościach być krzywdzący dla konsumentów. Jednocześnie Spółka wskazała, iż od dłuższego czasu zjawisko nieodbierania pojazdów po dłuższym okresie czasu, niż wyznaczony termin, nie występuje. W związku z tym Spółka – w jej ocenie - *de facto* nie nadużywała uprzywilejowanej pozycji kontraktowej. PZM przesłał także w załączeniu aktualną wersję regulaminu, obowiązującego od 1 kwietnia 2011 r. W niniejszego regulaminie kwestionowany w niniejszym postępowaniu zapis nie występuje.

Prezes UOKiK ustalił następujący stan faktyczny:

Na podstawie zebranych w toku postępowania dokumentów Prezes UOKiK ustalił, iż właścicielem parkingu strzeżonego – płatnego w Toruniu przy Bulwarze Filadelfijskim, jest spółka występująca pod firmą **Polski Związek Motorowy Okręgowy Zespół Działalności Gospodarczej Sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy**, wpisana do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000158013, prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Bydgoszczy, XIII Wydział Gospodarczy KRS. Zgodnie z wpisem, przedmiotem działalności spółki jest m.in. naprawa i konserwacja maszyn, sprzedaż hurtowa i detaliczna samochodów osobowych i furgonetek, konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli, działalność usługowa wspomagająca transport lądowy (*vide*: k.11-12).

Prezes UOKiK ustalił, iż w związku z w/w działalnością, PZM prowadzi parking strzeżony – płatny w Toruniu przy ul. Bulwar Filadelfijski, w ramach którego wprowadził do obrotu oraz stosował wzorzec

umowny *Regulamin – Umowę korzystania z parkingu strzeżonego PZM – płatnego w Toruniu – Bulwar Filadelfijski* (dalej: regulamin parkingu), który zawierał następujący zapis:

Pozostawienie pojazdu i nie opłacenie postoju przez okres dłuższy niż 3 miesiące uważać będzie się jako pojazd porzucony z wszystkimi konsekwencjami związanymi z tego tytułu.

Treść tego regulaminu była doręczana konsumentom wraz z biletem opłaty parkingowej – regulamin znajdował się na odwrocie biletu (*vide*: k. 6 i 9).

Następnie, Prezes UOKiK ustalił, iż Spółka zaniechała stosowania kwestionowanego wyżej zapisu z dniem 1 kwietnia 2011r. Z datą tą bowiem zarząd Spółki uchylił kwestionowany zapis i wprowadził do obrotu nowy wzorzec regulaminu, który nie zawiera kwestionowanej klauzuli (*vide*: k. 22-23).

Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy, Prezes UOKiK zważył, co następuje:

Ad.I.

Interes publiczny

Przepis art. 1 ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* ogranicza zastosowanie jej przepisów wyłącznie do podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Warunkiem koniecznym do uruchomienia instrumentów określonych w tej ustawie jest zatem zaistnienie takiego stanu faktycznego, w którym działania przedsiębiorców naruszają jej przepisy i jednocześnie stanowią **zagrożenie** dla interesu publicznego, bądź też **naruszają** ten interes.

Niniejsze postępowanie dotyczy stosowania przez PZM klauzuli niedozwolonej we wzorcu umownym, tj. *regulaminie parkingu*. Praktyki te dotyczyły wszystkich klientów parkingu strzeżonego, którzy skorzystali lub mogli skorzystać z oferty Spółki, o której mowa w niniejszej decyzji, a więc zarówno mieszkańców całego Torunia, ale i odwiedzających to miasto. Oznacza to *de facto*, że przedmiotowe praktyki dotyczyły nieokreślonego z góry kręgu adresatów, a zatem naruszały zbiorowy interes konsumentów. Uznać wobec tego należy, iż niniejsze postępowanie prowadzone było w interesie publicznym.

Przesłanki stwierdzenia praktyki z art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Punktem wyjścia do rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie jest ustalenie, czy działania PZM noszą znamiona praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Przepis art. 24 ust. 1 uokik stanowi, iż zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Natomiast art. 24 ust.2 pkt 1 określa, iż przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności: stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r. – Kodeks postępowania cywilnego.

Oceny, czy w danym przypadku mamy do czynienia z praktyką określoną w wyżej przywołanych przepisach, możemy dokonać na podstawie ustalenia łącznego spełnienia trzech przesłanek, którymi są:

- **działania przedsiębiorcy,**
- **bezprawność tych działań,**
- **naruszenie zbiorowego interesu konsumentów.**

Działania przedsiębiorcy

Przepisy art. 4 pkt 1 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* w zw. z art. 4 ust.1 *ustawy o swobodzie działalności gospodarczej* (Dz. U. Nr 155, poz.1095 z późn. zm.) definiują przedsiębiorcę jako osobę fizyczną, osobę prawną i jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonującą we własnym imieniu działalność gospodarczą – czyli zgodnie z art. 2 *ustawy o swobodzie działalności gospodarczej* zarobkową działalność wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową a także zawodową, wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły – a także organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej oraz jako osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu oraz osobę fizyczną, która posiada kontrolę nad co najmniej jednym przedsiębiorcą, choćby nie prowadziła działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli podejmuje dalsze działania podlegające kontroli koncentracji oraz związek przedsiębiorców (...).

Stosownie więc do treści art. 4 ust. 1 *ustawy o swobodzie działalności gospodarczej*, za przedsiębiorcę uznać należy podmiot spełniający łącznie następujące kryteria:

1. jest osobą fizyczną, osobą prawną lub jednostką organizacyjną niebędącą osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną,
2. wykonuje we własnym imieniu działalność gospodarczą, tj.: działalność zarobkową w sposób zorganizowany i ciągły.

Zasadniczo przyjmuje się więc, iż dla uznania określonej przedmiotowo działalności za działalność gospodarczą konieczne jest łącznie zaistnienie trzech jej cech funkcjonalnych: zarobkowości, zorganizowania i ciągłości.¹

Polski Związek Motorowy OZDG Sp. z o.o., prowadząca m.in. parking strzeżony, jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*. Jej działalność jest bowiem działalnością noszącą cechy zarobkowości, zorganizowania i ciągłości. O zarobkowości działalności decyduje obiektywna ocena, że jej charakter pozwala, choćby potencjalnie, na osiąganie dochodu.² Z działalnością zarobkową związana jest zasadniczo odpłatność. Pobieranie opłaty świadczy zatem o tym, że dana działalność jest wykonywana „na cudze potrzeby” i sprowadza się do ich zaspokajania – w czym można upatrywać jednego z motywów działalności gospodarczej.³ Nawet brak spodziewanego efektu w postaci dochodu i wystąpienie straty nie oznaczają, że wykonywana działalność przestała być zarobkowa.⁴ Oferowanie przez Spółkę klientom usługi przechowania samochodu na parkingu strzeżonym – płatnym, na którym obowiązuje regulamin, już w samej nazwie wskazujący na fakt odpłatności, świadczy o tym, iż Spółka wykonuje usługi w celach zarobkowych.

Zorganizowanie zaś działalności wiąże się z wykonywaniem całego szeregu czynności mieszczących się zarówno w przedmiocie działalności danego przedsiębiorcy, jak i czynności o charakterze organizacyjnym.⁵ O zorganizowaniu działalności PZM świadczy przede wszystkim fakt zarejestrowania jej w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Rejestrze Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, na co wskazuje przedłożony wypis z KRS-u (*vide*: k.10-14), a także fakt wprowadzenia regulaminu funkcjonowania parkingu i stosowanie biletów opłaty parkingowej. Wykładnia językowa pojęcia „działania przedsiębiorcy” wskazuje na czynny charakter jego zachowania. W przedmiotowej sprawie mamy do czynienia z ciągłymi działaniami Spółki, która w piśmie z dnia 30 marca 2011r. (data wpływu: 01.04.2011r.) oświadczyła, iż prowadzi działalność od przeszło 10 lat.

¹ S. Koroluk, M. Pawełczyk, A. Powałowski, E. Przeszło, K. Trzciniński, E. Wieczorek, *Komentarz do art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej*, Warszawa 2007, Lex Online;

² Por. M. Szydło, *Pojęcie przedsiębiorcy w prawie polskim*, Przegląd Sądowy nr 7-8/2005, s. 2 i n.;

³ S. Koroluk, M. Pawełczyk, A. Powałowski, E. Przeszło, K. Trzciniński, E. Wieczorek, *Komentarz do art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności*, op.cit.;

⁴ *Ibidem*;

⁵ *Ibidem*;

Wobec powyższego należy uznać, iż PZM spełnia przesłanki, jakich wyżej powołane ustawy wymagają do bycia przedsiębiorcą. W konsekwencji działania skarżonego przedsiębiorcy mogą być poddane ocenie w toku postępowania przed Prezesem UOKiK.

Przesłanka bezprawności

Pojęcie bezprawności nie jest pojęciem prawnie zdefiniowanym. Należy zatem przyjąć, zgodnie z jego literalnym brzmieniem, że „działanie bezprawne” to zachowanie sprzeczne z nakazem lub zakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych oraz z zasadami współżycia społecznego. Bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, tj. niezależnym od wystąpienia szkody, czy też zamiaru po stronie przedsiębiorcy dopuszczającego się działań bezprawnych. Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa⁶.

Praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów może przybierać różne formy. Mianowicie, przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r. – Kodeks postępowania cywilnego (art. 24 ust. 2 pkt 1 uokik).

Podstawowym instrumentem służącym realizacji tego zadania jest zapewnienie konsumentom odpowiedniego poziomu wiedzy poprzez nałożenie na przedsiębiorców szeregu obowiązków a także zakazów, które mają swoje źródło w art. 76 *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*. Stanowisko to potwierdził Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 21 kwietnia 2004r. (sygn. akt: K 33/03) wskazując, iż to władze publiczne chronią konsumentów (...) przed działaniami zagrażającymi ich zdrowiu, prywatności i bezpieczeństwu oraz przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi. Z przepisu tego wynika także uprawnienie władz publicznych do ingerencji w stosunki cywilnoprawne i w prawo własności (por. wyrok TK z 10 października 2000 r., sygn.: P 8/99). Dlatego w gospodarce rynkowej *konsument ma prawo do kompletnej i jednoznacznej informacji w sprawach mających istotne znaczenie dla zabezpieczenia jego interesu prawnego w warunkach globalizacji (masowości) obrotu prawnego i wielości ofert na rynku, które nie zawsze posługują się prawdziwymi i pełnymi informacjami, a niekiedy wprowadzają w błąd lub w sposób ukryty godzą w indywidualny i zbiorowy interes konsumentów (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2006r., sygn. akt: III SK 7/2006)*. Podobne stanowisko zajął również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 lipca 2002r. stwierdzając, że *zasób zrozumiałej, jasnej i dostępnej informacji dla konsumenta spełnia niezbędne wymagania warunkujące możliwość dokonywania przez niego zakłóconego i racjonalnego wyboru* (sygn. akt: I CKN 1319/00).

Przy omawianiu praktyki, o której mowa w punkcie I sentencji decyzji, należy najpierw podkreślić, iż wzorce umowne wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami mogą być poddane kontroli „abstrakcyjnej” (art. 479³⁶ – 479⁴⁵ k.p.c.), której dokonuje się przed zawarciem konkretnej umowy z konsumentem. Polega ona na kontroli wzorca jako takiego, w oderwaniu od konkretnej umowy, której wzorzec dotyczy. Ocenie podlega treść postanowień wzorca, a nie sposób jego wykorzystywania, w oderwaniu od warunków ekonomicznych i gospodarczych. Kontrola taka obejmuje klauzule pojedyncze lub zbiorowe (cały wzorzec lub jego fragment).

Oceny postanowień w wypadku kontroli abstrakcyjnej dokonuje Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wyłącznie do kompetencji tego Sądu należy uznanie postanowień wzorców umownych za niedozwolone. Przepis art. 479⁴³ k.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do rejestru prowadzonego przez Prezesa UOKiK. Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w w/w rejestrze jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego. **Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień**

⁶ por. *Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz*, pod red. J. Szwaji, CH Beck, Warszawa 2000, s. 117-118;

umownych oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych. Powyższe stanowisko Prezesa UOKiK zgodne jest z orzecznictwem Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06) stwierdził, iż (...) *stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów (...).* W uzasadnieniu do powyższej uchwały Sąd uznał m.in., że (...) *praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów art. 23a u.o.k.ik⁷. obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przestawieniu wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru godzi przeciw tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru (...). Przyjęta powyżej rozszerzająca wykładnia art. 23a u.o.k.ik⁸. znajduje również uzasadnienie w dyrektywach 93/13 oraz 98/27 a także orzecznictwie ETS dotyczącym zasady efektywności (...).*

Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej, stąd niedozwolone będą także takie postanowienia umów, które mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię.

Powyższe oznacza, że stosowanie w obrocie z konsumentami postanowień, które zostały wpisane do rejestru jest działaniem bezprawnym. Zauważyć przy tym należy, że w/w rejestr jest jawny, powszechnie dostępny i opublikowany na stronie internetowej Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumenta: www.uokik.gov.pl. Zatem od momentu wpisu klauzuli do rejestru niedozwolonych postanowień umownych obowiązuje bezwzględny zakaz stosowania takiej klauzuli we wszystkich wzorcach umownych.

Wobec czego należy w tym miejscu omówić przesłanki bezprawności działań przedsiębiorcy, które w przypadku skarżonej klauzuli niedozwolonej będzie sprowadzało się do wykazania tożsamości tejże klauzuli z klauzulą wpisaną do rejestru.

Wskazać w tym miejscu należy, iż okolicznością bezsporną między stronami jest fakt, iż PZM stosował w swoim regulaminie kwestionowaną klauzulę.

W ocenie Prezesa UOKiK, kwestionowane postanowienie jest tożsame z postanowieniem o treści: *Nieodebranie sprzętu w terminie jest wolą wyzbycia się własności, co skutkuje uznaniem sprzętu za porzucony – art. 180 kc w związku z art. 60 kc*, wpisanym do rejestru dnia 3 stycznia 2006r. pod numerem **605** na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 6 października 2005r. (sygn. akt: XVII AmC 71/04). Sąd w tymże wyroku stwierdził, że kwestionowany zapis wypełnia znamiona klauzuli niedozwolonej wymienionej w art.385³ pkt 2 kodeksu cywilnego, ponieważ prowadzi do wyłączenia odpowiedzialności kontraktowej przedsiębiorcy za powierzony mu do naprawy sprzęt oraz uwalnia go z obowiązku zwrotu rzeczy właścicielowi po wykonaniu umowy. Zdaniem Sądu, nieodebranie sprzętu w terminie nie może być poczytane jako jego porzucenie. Nie sposób bowiem zgodzić się z rozumowaniem przedsiębiorcy, według którego, nieodebranie rzeczy w terminie świadczyć ma o zamiarze jej porzucenia, tym bardziej, iż często są to rzeczy znacznej wartości, jak np. samochody. Sąd wyraźnie wskazał, iż zamiar porzucenia obok wyzbycia się posiadania rzeczy jest przesłanką uznania jej za porzuconą (art. 180 k.c.). Praktyka taka jest więc przejawem nadużywania uprzywilejowanej pozycji kontraktowej przez przedsiębiorcę, liczącego na brak świadomości prawnej konsumenta.

Takie działanie służące dezinformacji konsumenta, należy uznać za sprzeczne z dobrymi obyczajami.

Ponadto, wskazać należy, że w doktrynie zgodnie przyznaje się, iż umowy, jakie zawiera przedsiębiorca prowadzący parking strzeżony, są umowami przechowania, uregulowanymi przepisami art. 835 i nast. kodeksu cywilnego. Z faktu tego wynikają następujące konsekwencje prawne. Mianowicie, zgodnie z art. 842 k.c. składający rzecz na przechowanie ma obowiązek zwrotu

⁷ Na gruncie obecnie obowiązującej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z dnia 16 lutego 2007 r. (Dz.U. z 2007r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) jest to przepis art. 24;

⁸ *Vide*: przypis nr 2;

przechowawcy wydatków poniesionych w celu należytego przechowania rzeczy wraz z odsetkami ustawowymi oraz obowiązek zwolnienia przechowawcy od zobowiązań zaciągniętych w celu należytego przechowania rzeczy w imieniu własnym. Tak więc bez względu na czas przechowywania samochodu na parkingu strzeżonym, przechowawca nie jest pozbawiony zapłaty z tego tytułu. Nawet bowiem śmierć składającego nie stanowi przyczyny wygaśnięcia umowy przechowania.⁹

Przepisy kodeksu cywilnego dotyczące przechowania zawierają także szczególne reguły rozwiązania umowy przechowania, w tym m.in. prawo przechowawcy żądania odebrania rzeczy (*vide*: art. 844 §2 k.c.). Wykonanie przez przechowawcę prawa żądania odebrania rzeczy zależy od czasu, na jaki zawarto umowę oraz od zaistnienia ważnych przyczyn wskazanych w ustawie.¹⁰ Zgodnie z przepisem art. 844 §2 *przechowawca może żądać odebrania rzeczy przed upływem terminu oznaczonego w umowie, jeżeli wskutek okoliczności, których nie mógł przewidzieć, nie może bez własnego uszczerbku lub bez zagrożenia rzeczy przechowywać jej w taki sposób, do jakiego jest zobowiązany. Jeżeli czas przechowania nie był oznaczony albo jeżeli rzecz była przyjęta na przechowanie bez wynagrodzenia, przechowawca może żądać odebrania rzeczy w każdym czasie, byleby jej zwrot nie nastąpił w chwili nieodpowiedniej dla składającego.* (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19.12.2002r., sygn. akt: II CKN 1330/00). Zwrot rzeczy powinien nastąpić w miejscu, gdzie miała być przechowywana. Przechowawca powinien zatem żądać odebrania rzeczy w takim czasie, przy wyznaczeniu którego powinien uwzględnić interesy składającego – zarówno osobiste, jak i majątkowe.¹¹ Zdaniem doktryny, chwila nieodpowiednia dla składającego to taka, w której odebranie rzeczy jest dla niego nadmiernie uciążliwe albo wiąże się z powstaniem uszczerbku w jego dobrach osobistych czy majątkowych, bądź też z zagrożeniem substancji czy integralności rzeczy, w szczególności w razie nieobecności, choroby składającego, konieczności znalezienia innego miejsca przechowania rzeczy.¹² W każdym zaś przypadku przechowywania samochodu na parkingu strzeżonym, przechowawcy pozostaje roszczenie do składającego o pokrycie wydatków związanych z przechowaniem za faktyczny czas pozostawienia samochodu na tymże parkingu.

Konkludując, stwierdzić należy, iż w celu wykazania podejrzenia bezprawności działań PZM Prezes UOKiK ustalił, że treść postanowienia zawartego w kontrolowanym wzorcu umowy mieści się w hipotezie klauzuli wpisanej do Rejestru. Uwzględnił przy tym dwa kryteria tożsamości klauzul kwestionowanych z klauzulami wpisanymi do Rejestru, a mianowicie: **kryterium celu**, jakiemu służy kwestionowana klauzula i klauzula wpisana do Rejestru, a także **kryterium skutku**, jakie wywołuje klauzula kwestionowana i klauzula uznana przez SOKiK za abuzywną. Przy badaniu tożsamości celu klauzuli kwestionowanej z treścią klauzuli wpisanej do Rejestru, Prezes UOKiK wziął pod uwagę próbę wyłączenia odpowiedzialności przez przedsiębiorców za powierzoną im rzecz oraz możliwość dysponowania nią po upływie wskazanego w regulaminie terminu. Przy badaniu zaś skutków, jakie wywołać mogą obie klauzule dla konsumentów, Prezes UOKiK wziął pod uwagę przede wszystkim skutek w postaci utraty własności rzeczy przez konsumentów z powodu arbitralnego uznania przedsiębiorców jakoby nieodebranie rzeczy w terminie było przejawem woli wyzbycia się własności przez porzucenie tej rzeczy.

O uznaniu tożsamości badanej klauzuli z klauzulą rejestrową przesadziły zatem: cel, jakiemu służy kwestionowana klauzula, skutek, jaki może ona wywołać oraz kryterium podobieństwa stanu faktycznego, będącego podstawą oceny abuzywności danej klauzuli.

Wobec powyższego stosowanie przez Spółkę kwestionowanej klauzuli należy uznać za bezprawne.

Jednakże, zgodnie z dyspozycją art. 27 ust.1 i 2 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* nie wydaje się decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującej zaniechanie jej stosowania, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał zabronionych działań, o których mowa w art. 24 uokik. W związku z usunięciem przez Spółkę klauzuli niedozwolonej z *Regulaminu parkingu* z dniem 1 kwietnia 2011r., Prezes UOKiK stwierdził zaniechanie stosowania praktyki, o której mowa w punkcie I sentencji decyzji.

⁹ Z. Gawlik i in., *Komentarz do art. 844 kodeksu cywilnego*, Lex on-line 2010;

¹⁰ Ibidem;

¹¹ Ibidem;

¹² Ibidem.;

Przesłanka naruszenia zbiorowych interesów konsumentów

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów sformułowała definicję negatywną pojęcia zbiorowego interesu konsumentów, stwierdzając w art. 24 ust. 3, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. W świetle art. 1 ust. 1 wyżej wymienionej ustawy należy przyjąć, że ze zbiorowymi interesami konsumentów mamy do czynienia wówczas, gdy działania przedsiębiorcy są powszechne i mogą dotknąć każdego potencjalnego konsumenta będącego kontrahentem przedsiębiorcy. Przedmiotem ochrony nie są zatem interesy indywidualnego konsumenta lub grupy indywidualnych konsumentów, ale wszystkich – aktualnych lub potencjalnych klientów – traktowanych jako grupa uczestników rynku zasługująca na szczególną ochronę (por. wyrok SA w Warszawie z dnia 10 lipca 2008r., sygn. VI ACa 306/08)¹³.

Stanowisko to potwierdzone zostało również w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 września 2003 r. (sygn. akt: I CKN 504/01) stwierdził, iż: „nie jest zasadne uznawanie, że postępowanie z tytułu naruszenia ustawy antymonopolowej można wszczynać tylko wtedy, gdy zagrożone są interesy wielu odbiorców, a nie jest to możliwe w sytuacji, gdy pokrzywdzonym jest tylko jeden konsument. Wydawane orzeczenie ma bowiem wymiar znacznie szerszy, pełni także funkcję prewencyjną, służy bowiem ochronie także nieograniczonej liczby potencjalnych konsumentów”.

W ocenie Prezesa UOKiK, zakwestionowane w przedmiotowej decyzji działania PZM, polegające na stosowaniu postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r. – Kodeks postępowania cywilnego, godzą w zbiorowe interesy konsumentów. Stroną umowy zawieranej przez Spółkę mogli być potencjalnie wszyscy konsumenci zamierzający skorzystać z parkingu strzeżonego prowadzonego przez PZM. Zatem krąg adresatów praktyki nie był z góry określony.

Na poparcie powyższego należy przytoczyć pogląd, jaki zaprezentował Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z 13 stycznia 2009r., zgodnie z którym **jeżeli potencjalną daną praktyką przedsiębiorcy może być dotknięty każdy konsument w analogicznych okolicznościach, to ma miejsce naruszenie zbiorowych interesów (sygn. akt: XVII Ama 26/08)**. Tak więc, w rozpatrywanym stanie faktycznym, działania Spółki nie dotyczyły interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz wpływały niekorzystnie na interesy potencjalnie nieokreślonego kręgu konsumentów, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej, licznej grupy ewentualnych kontrahentów przedsiębiorcy.

Jak wyżej wykazano, Prezes UOKiK, mający na celu ochronę zbiorowego interesu konsumentów, jest zobligowany do podjęcia stosownych działań w przypadku choćby potencjalnego zagrożenia interesu nieograniczonego kręgu osób, które ma miejsce w niniejszej sprawie.

Wobec powyższego należy stwierdzić, że wszystkie przesłanki z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zostały spełnione, co oznacza, iż spółka Polski Związek Motorowy OZDG Sp. z o.o. dopuściła się stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie I sentencji decyzji.

Ad. II.

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik Prezes UOKiK ma kompetencje do ukarania przedsiębiorcy poprzez nałożenie na niego kary pieniężnej w wysokości do 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeśli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

¹³ D. Miąsik, [w:] T. Skoczny (red.), *Ustawa o ochronie konkurencji (...)*, op.cit, s. 962;

Nakładanie kar pieniężnych w świetle wyżej przywołanego przepisu odbywa się co prawda na zasadzie fakultatywności, niemniej jednak – jak określa się w doktrynie – stosowanie kar pieniężnych powinno mieć miejsce w przypadkach dostatecznie wykształconych w praktyce reguł stosowania przepisów dotyczących naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.¹⁴

Wskazać w tym miejscu należy, iż na PZM jako na profesjonalnym uczestniku obrotu gospodarczego spoczywa obowiązek prawidłowego przygotowania regulaminu, który funkcjonować będzie zgodnie z wymaganiami obowiązującego prawa. Jak wynika bowiem z wykładni przepisu art. 355 k.c. podmiot w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej winien wykazać szczególną, czyli wyższą, niż tylko należyta staranność w działaniach z uwagi na zawodowy charakter działalności. Prowadzenie działalności profesjonalnej uzasadnia zwiększone oczekiwania co do umiejętności, wiedzy, skrupulatności takiego kontrahenta.¹⁵ W judykaturze natomiast wskazano, że przy kształtowaniu wzorca należytej staranności trzeba także brać pod uwagę wymóg znajomości obowiązującego prawa oraz następstw z niego wynikających w zakresie prowadzonej przez dany podmiot działalności gospodarczej (*vide*: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17.08.1993r., sygn. akt: III CRN 77/93).¹⁶ Przepisy dotyczące zakazu stosowania we wzorach umownych postanowień wpisanych do rejestru powinny być zatem Spółce znane.

Dochowując zatem należytej staranności, Spółka na bieżąco powinna monitorować rejestr, aby wyeliminować ze stosowanych wzorców klauzule, które kształtują prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy (art. 385¹ k.c. i nast.). Brak takich działań, skutkujący stosowaniem względem swoich kontrahentów – konsumentów klauzul abuzywnych, należy uznać za zachowanie zawinione.

Mając na względzie powyższe oraz stan faktyczny niniejszej sprawy, Prezes UOKiK postanowił skorzystać z uprawnienia do nałożenia kary pieniężnej z tytułu naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie zawiera zamkniętego katalogu przesłanek, od których uzależniona jest wysokość kar nakładanych na przedsiębiorców. W art. 111 uokik przykładowo jedynie wskazano, iż Prezes UOKiK winien wziąć pod uwagę okres, stopień, okoliczności naruszenia przepisów ustawy oraz uprzednie naruszenia przepisów ustawy. Ponadto orzecznictwo wskazuje, że w przypadku kar przesłankami, które należy brać pod uwagę, są m.in.: potencjał ekonomiczny przedsiębiorcy, dopuszczalny poziom kary wynikający z przepisów ustawy oraz cele, jakie kara ma osiągnąć (por.: wyrok Sądu Najwyższego z 27.06.2000 r., sygn. akt I CKN 793/98).

W roku 2010 PZM osiągnął przychód w wysokości – 13.158.289,31 zł, z czego przychód z działalności parkingu strzeżonego w Toruniu za ubiegły rok podatkowy wyniósł 463.677,88 zł (tj. 3,52% przychodu ogółem), co ustalono na podstawie nadesłanych dokumentów (*vide*: k.33-36). Maksymalny wymiar kary, jaki można nałożyć na przedsiębiorcę wynosi 1.315.828,93 zł – tj. 10% całkowitego przychodu osiągniętego w 2010 roku.

Podkreślić nadto należy, iż nakładana przez Prezesa UOKiK kara finansowa pełni trojako funkcję: represyjną, prewencyjną i edukacyjną.

Ustalając wymiar kary należy wziąć przede wszystkim pod uwagę funkcję prewencyjną kar, w tym prewencję ogólną. Kara bowiem winna być ustalona tak, aby powstrzymać przedsiębiorcę stosującego praktykę oraz innych przedsiębiorców przed stosowaniem w przyszłości tego typu praktyk w obrocie z konsumentami. Zachodzi zatem konieczność wymierzenia kary o takiej wysokości, która zniechęci przedsiębiorców prowadzących parkingi strzeżone do stosowania niedozwolonych postanowień umownych, a tym samym zobliguje je do bieżącego monitorowania rejestru i uaktualniania, zgodnie z prawem, stosowanych przez siebie wzorców.

W niniejszym postępowaniu stwierdzono stosowanie jednej niedozwolonej klauzuli umownej. Jednakże, w ocenie Prezesa UOKiK nie ma wątpliwości, że postanowienie takie jest przejawem nierównorzędnego traktowania konsumentów i może wpłynąć na interesy ekonomiczne konsumentów.

¹⁴ M. Król - Bogomiłska [w:] T. Skoczny (red.), *Ustawa (...)*, op.cit., s. 1614;

¹⁵ A. Rzetecka - Gil, *Komentarz do niektórych przepisów kodeksu cywilnego*, Lex Online 2010;

¹⁶ Cyt. za A. Rzetecka - Gil, op.cit.;

Ponadto, zgodnie z oświadczeniem Spółki, kwestionowana klauzula stosowana jest przez PZM od przeszło 10 lat, jednakże klauzula porównywana, tożsama z kwestionowaną w niniejszym postępowaniu, została wpisana do rejestru z dniem 3 stycznia 2006r., a więc z tym dniem zakazane stało się jej stosowanie. W związku z tym wskazać należy, iż PZM stosował klauzulę tożsamą z wpisaną do rejestru przez okres 5 lat i trzech miesięcy.

W związku z powyższym, oraz mając na uwadze długotrwałość stosowania praktyki, organ ochrony konkurencji i konsumentów uznał, iż natura naruszenia polegającego na stosowaniu niedozwolonego postanowienia umownego uzasadnia ustalenie wyjściowego poziomu wymiaru kary pieniężnej na poziomie 0,1% przychodu uzyskanego przez przedsiębiorcę w 2010r., co jest równe kwocie 13.158,28 zł.

Po ustaleniu kwoty bazowej należy wziąć pod uwagę niski udział przychodu uzyskany z działalności parkingu strzeżonego w porównaniu do przychodu całkowitego. Parking bowiem wygenerował w 2010r. przychód w wysokości 463.677,88 zł, co stanowi 3,52% przychodu Spółki ogółem. Fakt ten potwierdzają przedłożone dokumenty (*vide*: k. ...). W związku z tym Prezes UOKiK postanowił obniżyć kwotę bazową o 70%, co obniżyło wymiar kary do kwoty 3.947,49 zł.

Następnie należało rozważyć ewentualne wystąpienie okoliczności łagodzących i obciążających, które mają wpływ na wysokość kary. Prezes UOKiK przy określaniu wymiaru kary, stwierdził występowanie okoliczności łagodzącej, leżącej po stronie Spółki, polegającej na zaniechaniu zarzucanego naruszenia, co obniża wymiar kary o 30%.

W związku z powyższym, Prezes UOKiK postanowił nałożyć na PZM karę w wysokości **2.763,00 zł**, co odpowiada 0,02% całkowitego przychodu Strony osiągniętego w 2010r. i równocześnie stanowi 0,2% kary maksymalnej. W ocenie Prezesa UOKiK kara w takim wymiarze jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i współmierna do możliwości finansowych Spółki. Organ ochrony konkurencji i konsumentów uznał, że orzeczona kara prawidłowo spełni zarówno funkcję represyjną, jak i swoje zadania w zakresie prewencji generalnej i indywidualnej, zapobiegając stosowaniu podobnych naruszeń w przyszłości, zarówno przez PZM, jak i przez innych przedsiębiorców świadczących usługi przechowania.

Ponadto, podkreślić należy, iż nie ma znaczenia dla samej zasadności nałożenia kary, fakt, iż powód zaprzestał stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. Kara jest bowiem nakładana w związku z tym, iż przedsiębiorca w ogóle dopuścił się naruszenia, tak więc **ustanie stanu bezprawności nie wpływa na samo wymierzenie sankcji** (por. wyrok SOKiK z dnia 15 grudnia 2009r., sygn.akt: XVII AmA 36/09). Okoliczność ta może mieć jedynie wpływ na wysokość kary, co w niniejszej sprawie miało miejsce, albowiem Prezes UOKiK z uwagi na zaniechanie obniżył karę o 30%.

Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie II sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 uokik karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na rachunek bankowy Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w **NBP o/o Warszawa nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000**.

Stosownie do art. 83 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* w zw. z art. 40 §2 *Kodeksu postępowania administracyjnego* decyzję niniejszą doręcza się na adres pełnomocnika Strony, który wraz z pismem z dnia 13 kwietnia 2011r. przedstawił dokument umocowujący go do występowania przed Prezesem UOKiK w imieniu PZM (*vide*: k.28).

Jednocześnie poucza się, że na podstawie art. 81 ust. 1 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* w związku z art. 479²⁸ §2 k.p.c. od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Bydgoszczy.

*Z up. Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury w Bydgoszczy
Dorota Karczevska*

Otrzymują:

**1. Pani Bogusława Bukietyńska – Marczak – radca prawny
Polski Związek Motorowy OZDG Sp. z o.o.
ul. Białogardzka 7
85 – 808 Bydgoszcz**

2. a/a.